

Dr. Horia Ion Ciugudean
Muzeul National al Unirii
Str. Mihai Viteazu 12-14
Alba Iulia, Romania
horiaion2001@yahoo.com

O Evaluare a Studiului de Impact asupra Mediului pentru Proiectul Rosia Montana Cu accent pe aspectele arheologice si de patrimoniu cultural

STUDIUL DE CONDIȚII INIȚIALE ASUPRA PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL este elaborat de STANTEC CONSULTING, firmă care nu este acreditată oficial în România în domeniul cercetării, evaluării sau conservării patrimoniului cultural mobil și imobil, fapt ce pune sub semnul întrebării validitatea multor informații sau evaluări din studiul respectiv. Acesta conține o serie de informații incomplete sau/și inexacte, precum și aprecieri subiective și tendințoase, care influențează negativ perceperea corectă a locului ocupat de patrimoniul cultural al României Montane în contextul național și mondial. Astfel referirile la perioada pre-romană din capitolul introductiv (vol 6, p. 7) nu cuprind informațiile despre descoperirile preistorice din zona localității, lăsându-se astfel impresia falsă că asemenea urme nu există. De asemenea, se afirmă în mod tendențios că cercetările nu au adus nici o dovadă certă asupra existenței dacilor la Rosia Montana, deși în fișa de sit nr. 9 referitoare la masivul Orlea se prezintă identificarea unor lucrări miniere foarte vechi în apropierea suprafeței, din care a fost datat un stâlp de lemn prin metoda C¹⁴ în intervalul 50 a. Chr. – 80 p. Chr. (vol 6, anexa I, p. 222), deci în plină epocă dacică. Alte date obținute prin metoda radiocarbon din galerii ale masivului Cărnic, care indică și ele epoca dacică (sec. III a. Chr – I p. Chr), sunt comentate negativ în cap. 4.9 al Raportului de evaluare (p. 22), deși ele au fost publicate și comentate de echipa franceză de arheologie minieră în vol. I al seriei Alburnus Maior.

Subcapitolul consacrat peisajului cultural este redactat cu tendință vădită de minimalizare a valorii zonei Rosia Montana, în acest scop introducându-se și date false, cum ar fi afirmația că masivul Cărnic ar fi fost exploatat în carieră deschisă începând cu anii 1970, ca urmare el fiind afectat în mare măsură (vol 6, p. 15). De fapt nu există o descriere corectă a peisajului cultural de la Rosia, subcapitolul fiind

aglomerat cu multe date care privesc subiecte colaterale (clima, geologia, locurile de muncă, economia locală și regională, etc), adevăratul potențial nefiind analizat.

STUDIUL DE CONDIȚII INIȚIALE evidențiază faptul că zone mari care vor fi afectate de proiect nu au fost cercetate arheologic, acest lucru fiind evident mai ales în bazinul văii Cornei și la Corna Sat, unde harta cu amplasamentul secțiunilor arheologice 2000-2005 (vol. 6, pl. 4) indică absența aproape completă a acestora în zona estică și sud-estică a suprafeței unde va fi amplasată Halda de steril Cârnic (vol. 6, pl. 6). Conform legislației actuale (Legea 462/2003), este ilegală afectarea prin proiect a unor zone pe care nu s-a efectuat cercetarea arheologică prealabilă.

STUDIUL DE CONDIȚII INIȚIALE evidențiază grave lacune și în cercetarea structurilor arheologice de la Roșia Montană (secțiunea 5.3.1). Deși au fost identificate patru zone de habitat (Hop Găuri, Hăbad, Tăul Tapului și Carpeni), nici una dintre ele nu a fost cercetată exhaustiv, ceea ce face ca studiul să nu ofere o imagine precisă asupra modului de organizare spațială a habitatului minier antic și a relației sale cu zonele sacre (necropole și/sau temple). Pornind de la faptul că au fost identificate nu mai puțin de șapte arii funerare, este evident că cercetarea arheologică nu a reușit localizarea tuturor zonelor de habitat romane din zona care va fi impactată de proiectul minier. De asemenea nu a fost identificat nici o structură arhitectonică legată de factorul militar, deși se afirmă prezența acestuia pe baza cărămizilor stampilate (vol. 6, p. 78). La fel de incomplete și deci imprecise sunt informațiile privind infrastructura, doar în două puncte (Hop și Hăbad) fiind sondate drumuri romane vicinale, al căror traseu n-a mai fost însușit în teren și reconstituit, după cum n-a fost nici măcar identificat traseul drumului principal care lega Alburnus Maior de Ampelum (Zlatna). Trebuie subliniat și insuficiența localizării și cercetării zonelor de prelucrare a minereului, în fișele de sit fiind sumar menționate doar două posibile structuri cu o asemenea destinație, la Jig-Piciorag și Tarina (fișa nr. 7 și 8, vol. 6, p. 215 și 218). Asemenea structuri trebuiau să ocupe arii extinse în apropierea zonelor de extracție a minereului aurifer, dar este clar că cercetarea lor a fost complet neglijată. Gravele lacune menționate mai sus

dovedesc faptul că STUDIUL DE CONDIȚII INIȚIALE este incomplet în ceea ce prive te unele aspecte esențiale ale identificării siturilor arheologice de la Roșia Montană, datorită managementului defectuos al proiectului arheologic   **nerespectării celor mai bune practici în domeniul cercetării arheologice.**

Un aspect deosebit de grav este reprezentat de faptul că   în cazul patrimoniului minier antic   medieval de la Roșia Montană STUDIUL DE CONDIȚII INIȚIALE ASUPRA PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL evidențiază zone mari necercetate chiar în perimetrele unor viitoare cariere. Astfel se recunoa te faptul că zona masivului Orlea nu a fost dec t parțial cercetată, aici fiind planificate cercetări pentru anii 2007-2008 (vol. 6, p. 43). Acela  aspect este amintit   în cap. 4.9 al Raportului de evaluare, unde se admite că viziunea asupra patrimoniului minier subteran din masivele Orlea, Tarina, Co   Carpeni „**este incompletă**” (p. 22), fără a se urmări însă implicațiile restrictive pe care le presupune cercetarea incompletă din punctul de vedere al legislației de patrimoniu, respectiv inexistența unei descărcări a terenului de sarcină arheologică, cf. Legii 462/2003. Av nd în vedere că aceste cercetări ar putea duce la descoperirea unor vestigii de patrimoniu cultural imobil de valoare excepțională, este complet ilegală includerea acestei zone în perimetrul unei viitoarei cariere deschise.

Cercetarea lucrărilor miniere vechi din masivul C rnic a dus la descoperirea a cca 7 km de galerii antice   unor elemente de patrimoniu imobil cu valoare de unicat, cum este galeria de cercetare romană cu 125 de trepte, apreciată în STUDIUL DE CONDIȚII INIȚIALE drept „lucrare minieră impresionantă” (vol. 6, p. 87). Cu toate acestea, asemenea elemente nu au fost incluse în zona protejată, ceea ce dovede te că titularul proiectului n-a avut în vedere aplicarea corectă a principiului variantelor posibile, printr-o modificare de amplasament care să asigure conservarea „in situ”.

De   n STUDIUL DE CONDIȚII INIȚIALE ASUPRA PATRIMONIULUI CULTURAL NAȚIONAL se pretinde că metodologia de cercetare este conform  celor mai bune practici (vol. 6,

p. 36), se poate uşor observa că cercetările din masivele Cetate, Cârnic şi Jig nu au reuşit să delimiteze lucrările miniere din perioada medievală (respectiv din perioada 1100 – 1500), deşi ele sunt admise în cronologia lucrărilor miniere stabilite de echipa franceză (STUDIUL DE CONDIȚII INIȚIALE, vol. 6, p. 82) și confirmate de sursele documentare. Toate fișele de sit privind cercetarea arheologică subterană (vol. 6, fișa nr. 3, 4, 5, 7, 9) sau textele rezumative (vol. 6, p. 80), nu fac referiri decât la două perioade istorice, respectiv romană și modernă (sec. XVII – XIX), lipsind identificarea lucrărilor din perioada medievală (se. XI-XVI). Deoarece se afirmă că au fost cercetate și cartate cca. 70 km de galerii (vol. 6, p. 80), rezultatul este vorba despre o evidentă și gravă deficiență a capacității de diagnosticare corectă și interpretare a fazelor de exploatare și nu despre un volum insuficient de galerii vizitate. Această carență indică faptul că **nu s-a reușit aplicarea celor mai bune practici în totalitatea cercetării arheologice subterane, care a eşuat în identificarea lucrărilor medievale subterane.**

O altă lipsă gravă a Studiului privind condițiile inițiale este absența completă a cercetărilor și în consecință, a informațiilor privind patrimoniul industrial modern, în principal amenajările hidrotehnice (lacuri artificiale, canale) și amplasamentele celor peste 1000 de țeampuri din văile Roșia și Corna. Există un singur paragraf care amintește această problemă în contextul cu totul greșit al peisajului natural (vol. 6, p. 15), lipsind în schimb orice informații în secțiunea dedicată patrimoniului industrial, care se rezumă la prezentarea lucrărilor miniere subterane și a exponatelor din Muzeul RoșiaMin (vol. 6, subcapitole 5.4 și 5.5) Este deci clar că în Studiul privind condițiile inițiale **nu sunt descrise toate amplasamentele sau caracteristicile siturilor arheologice, istorice sau de importanță culturală din zonele care pot fi afectate de proiect, respectiv au fost complet ignorate lucrările miniere de suprafață antice, medievale și moderne.**

Partea cea mai subiectivă și pătinoasă din cadrul Studiului privind condițiile inițiale se referă la plasarea patrimoniului arheologic de la Roșia Montană în context național și internațional. În mod tendențios se urmărește acreditarea ideii

că patrimoniul minier de la Roșia este unul comun, fiind asemănător cu cel din alte numeroase situri miniere antice din cuprinsul Imperiului roman (vol. 6, subcapitol 5.5.2.2, p. 104). Se încearcă demonstrarea acestei teze incorecte prin prezentarea unor lungi liste cu situri miniere din România, dintre care însă nici unul nu a furnizat descoperiri epigrafice comparabile celor de la Roșia Montană (tablourile cerate, zecile de monumente epigrafice) și nu este atestat printr-un nume propriu, cum este cazul la Alburnus Maior. Într-un mod asemănător se prezintă liste cu exploatarea antice din Europa și nord-estul Africii, fără a se face vreo distincție între exploatarea subterană (mult mai rare) și cele de suprafață (care formează majoritatea) sau între cele documentate în mod cert și altele doar presupuse! O examinare obiectivă a listei respective, cu toate inconsecvențele sale, permite constatarea faptului că dintre zecile de localități înșirate, doar trei sau patru (Las Medulas, Vipasca, Urium – Rio Tinto, Dolaucothi), sunt comparabile cu Roșia Montană prin complexitatea tehnicii miniere utilizate și a infrastructurii asociate. Pentru sprijinirea concluziilor vândite tendențioase ale Studiului se invocă în mod repetat ca argument suprem un studiu al cercetătoarei Lucia Marinescu din anul 2002, care este însă în stadiul de manuscris, nefiind publicat și ca atare imposibil de citit. În aceste condiții, citarea sa repetată și includerea în lista bibliografică (vol. 6, p. 116) este abuzivă, exactitatea datelor reproduse după acest studiu neputând fi verificată.

RAPORTUL LA STUDIUL DE EVALUARE A IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI evaluează în cap. 4.9 impactul asupra patrimoniului cultural, prima observație critică care se impune fiind superficialitatea cu care este discutat impactul asupra peisajului cultural (3.1), nefiind descrise sau ilustrate decât parțial efectele primare asupra arhitecturii civile și ecleziastice din Roșia Montană și Corna (3.2 - 3.3). Un impact negativ care nu a fost suficient analizat și mai ales, cuantificat, este cel produs de unda de șoc a exploziilor din cariere și de vibrațiile produse de traficul vehiculelor de mare tonaj asupra monumentelor și siturilor protejate. Deși este admis doar ca un potențial impact, în realitate este vorba despre un efect primar ale cărui consecințe destructive asupra patrimoniului cultural imobil nu au fost supuse unei

estimări cantitative și calitative. Măsurile de minimizare prevăd doar suportarea costului lucrărilor de reparații, deși impactul produs de explozii și trafic se va resimți direct în așezările „zone protejate”, ducând foarte probabil la distrugerea completă a unor monumente și situri. Nu sunt identificate și nominalizate măsuri tehnice clare și precise care ar putea diminua, cel puțin parțial, efectele vibrațiilor asupra monumentelor istorice.

Prezentarea impactului asupra patrimoniului arheologic și în mod special, asupra patrimoniului industrial minier nu prezintă complet și corect implicațiile anulării de către instanțele judecătorești a Certificatului de descoperire arheologică pentru masivul Cârnic. Menținerea unei hotărâri definitive de anulare a acestui certificat va determina scoaterea acestei zone din proiect, alternativă neluată în considerare de autorii Raportului la studiul de evaluare a impactului, ceea ce ridică serioase semne de întrebare privind imparțialitatea și obiectivitatea acestuia.

Un impact negativ major asupra patrimoniului minier antic de la Roșia Montană care este tratat cu multă superficialitate, urmărindu-se escamotarea gravității acestuia, se referă la distrugerea galeriilor romane din actualul muzeu RoșiaMin. Galerile romane amenajate pentru accesul publicului din zona Orlea au statutul de monument istoric clasat (cod LMI AB-I-m-A-00065.02), prin urmare, în baza acestui statut legal, ele sunt protejate și nu pot fi incluse prin proiect în perimetrul unei viitoare cariere de suprafață, distrugerea lor fiind ilegală (cf. art. 9 și 10 din Legea 422/2001). Textul Raportului la studiul de evaluare utilizează termeni imprecizi privind viitorul acestor galerii, precum „impactare directă” sau „afectare” (secțiunea 3, p. 30), nedorind să utilizeze cuvântul corect „distrugere” în cazul unui monument istoric, datorită consecințelor penale pe care le atrage o astfel de acțiune. Măsurile de minimizare propuse, respectiv construirea de replici și/sau simularea virtuală nu au bază legală în acest caz, asemenea alternative nefiind prevăzute de legislația actuală privind monumentele istorice (legea 422/2001, art. 22). Minimizarea distrugerii prin viitoare cariere a celor 7 km, respectiv 1, 5 km de galerii romane din masivele Cârnic și Orlea nu este posibilă prin amenajarea altor

zone de galerii, cu atât mai mult cu cât nu se vorbește de o alternativă clară, fiind menționate două posibile locații, Cămină Monulești sau Păru Carpeni (p. 44-45).

PLANUL DE MANAGEMENT AL PATRIMONIULUI CULTURAL prevede înființarea unei Fundații, care ar urma să asigure gestionarea valorilor de patrimoniu cultural pe durata derulării Proiectului (vol. 33, Planuri de management, p. 20-22). Prin acest plan, RMGC urmărește de fapt transferarea obligațiilor legale care-i revin în domeniul protejării, conservării și restaurării monumentelor și siturilor arheologice din zona proiectului. Deși se pretinde că în acest mod s-ar asigura un management independent al patrimoniului cultural, asigurarea fondurilor printr-un subsidiu inițial de 100% al RMGC, urmat de contribuții anuale din partea companiei, va menține permanent Fundația în dependență financiară față de RMGC, putând fi astfel direct controlată și influențată de aceasta.

Un fapt de o deosebită gravitate privind Planul de management al patrimoniului cultural îl releva scrisoarea deschisă adresată de arhitectii Virgil Apostol și Stefan BALICI directorul executiv, respectiv director al S.C. OPUS-ATELIER DE ARHITECTURĂ Ministerului Mediului și Gospodăririi Apelor în 12 august 2006. Societatea respectivă a realizat, la solicitarea societății S.C. ROSIA MONTANA GOLD CORPORATION S.A., un „Plan de Management al Patrimoniului Cultural privind Centrul Istoric al localității Rosia Montană”.

Autorii scrisorii arată că în „Raportul de Evaluare al Impactului asupra Mediului al Proiectului de exploatare minieră de la Rosia Montana, înaintat de R.M.G.C., cele mai importante concluzii ale „Planului de Management al Patrimoniului Cultural al Centrului Istoric Rosia Montana” realizat de societatea OPUS, sunt absente, incomplete sau utilizate într-un context diferit decât cel original. În consecință, societatea OPUS nu își asumă concluziile privind managementul patrimoniului cultural al Centrului Istoric Rosia Montana așa cum sunt prezentate în „Raportul de Evaluare al Impactului asupra Mediului al Proiectului de exploatare minieră de la

Rosia Montana”, înaintat de catre R.M.G.C Ministerului Mediului si Gospodarii Apelor.

Avind in vedere faptele prezentate in scrisoarea conducerii S.C. OPUS, rezulta ca RMGC a denaturant datele originale ale planului de management elaborate de aceasta societate, practica care ar putea sa fi fost folosita si in alte parti ale documentatiei supuse spre aprobare Ministerului Mediului si Gospodarii Apelor. De altfel, asa cum am sesizat la inceputul observatiilor noastre critice si in Studiul privind conditiile initiale exista vadite omisiuni si deformari grave ale datelor privind patrimonial arheologic de la Rosia Montana.

Avind in vedere practica de denaturare a concluziilor expertilor relevate mai sus, va solicitam sa nu acceptati actuala versiune a Studiului de Impact asupra Mediului depus de catre RMGC, care nu este complet si contine modificari ale opiniilor expertilor elaboratori, facute pentru a servi exclusiv interesele private ale companiei.

Alba Iulia, 18.07.2006

Arheolog expert
Dr. Horia Ion Ciugudean

CURRICULUM VITAE

NAME: HORIA ION CIUGUDEAN
CURRENT POSITION: senior researcher in archaeology
ADDRESS: Muzeul National al Unirii
Str. Mihai Viteazu 12-14
Alba Iulia, Romania
Tel: 0040-(0)258-813300;
Fax: 0040-(0)258-811853
horiaion2001@yahoo.com

EDUCATION:

1997 Ph. D., Archaeology, Institute of Thracology, Bucharest;
1979 postgraduate courses in the conservation of archaeological heritage, Minister of Culture, Bucharest;
1977 M.A., History (Archaeology), Faculty of History, University of Cluj-Napoca.

LANGUAGES:

English (speaking, reading and writing)
French (Reading and speaking)
German (Introductory Level)

RESEARCH INTERESTS:

Topical: Archaeology (Prehistoric and Historic);
Cultural heritage Conservation;
Landscape and Experimental archaeology
Regional: Romania, South-East Europe.

GRANTS:

1997 - 2000. - RELINK grant, New Europe College, Bucharest, 1997-2000;
1996. Soros Foundation for an Open Society Grant, Hungary, October 1996;
1992. Grant of Römisch-Germanischen Kommission des Deutschen Archäologische Instituts; Frankfurt/Main, Germany, 15.10-15.11.1992;
1992. Research Support Grant of Central European University – Prague, 1992;
1981. Grant of Centro Camuno di Studi Preistorici. Capo di Ponte, Italy, 01-31.08.1981.

ARCHAEOLOGICAL FIELD EXPERIENCE:

2002 - 2004 Director of the excavations of the Early Bronze Age site at Almasu Mare, Romania;
1999 – 2003 Director of the excavations of the prehistoric site at Ampoita, Romania;

1999 – 2000 Co-director (with Sabin A. Luca) of joint University of Sibiu/Museum of Alba Iulia excavations at Aiud, Romania;

1998 – 1999 Co-director (with Beatrice Cauuet) of joint University of Toulouse/Museum of Alba Iulia excavations at the ancient mining site in the Pianu valley, Romania;

1994 - 1997 Director of the excavations of the prehistoric site at Metes, Romania;

1993 - 1996 Director of the excavations of the Early Bronze Age site at Livezile, Romania;

1992 Co-director (with Haskel Greenfield) of the joint University of Manitoba/Museum of Alba Iulia survey and excavations of Neolithic sites in the Ampoi valley (i.e. Presaca Ampoiului, cave: Sura de Piatr□), Romania;

1991-1993 Director of the excavations of the Eneolithic/Early Bronze Age site at Poiana Ampoiului, Romania;

1990 Director of the excavations of the Early Bronze Age barrow at □elna, Romania;

1990 Excavations at Mosorin, Yugoslavia, directed by Prof.. Bernhard Hänsel (University of Berlin). Crew member;

1989 Excavations at Tartaria, Romania, directed by Prof. Iuliu Paul (University of Sibiu). Crew member;

1984-1986 Co-director (with Ioana Hica-Cîmpeanu) of the joint Museum of Alba Iulia/Museum of Cluj excavations of the prehistoric and Early Middle Age site at Uioara de Jos, Romania;

1979 – 1988; Director of the excavations of the Early Bronze Age cemetery at Ampoi□, Romania;

1981- 1982 Co-director (with Gheorghe Anghel) of the excavations of the Early Middle Age cemetery at Blandiana, Romania;

1981 – 1985 Area supervisor of the joint Institute of Archaeology Cluj/Museum of Alba Iulia excavations at Alba Iulia, Romania, directed by Prof. Stefan Pascu (Institute of Archaeology Cluj);

1978 – 1987 Area supervisor of the joint excavations of the Institute of Archaeology Cluj/Museum of Alba Iulia at the Iron Age hillfort of Teleac, directed by Dr. Valentin Vasiliev;

1973 – 1977 Excavations at Cheile Valisoarei, Romania, directed by Dr. Nicolae Vlassa (Museum of Cluj). Crew member.

**ARCHAEOLOGICAL REPORTS PRESENTED AT PROFESSIONAL CONFERENCES
(ABSTRACTS PUBLISHED):**

- 2004.** Almașu Mare, com. Amașu Mare, jud. Alba. Punct: La Cruce. In: Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2004, București 2004, 42;
- 2003.** Almașu Mare, com. Amașu Mare, jud. Alba. Punct: La Cruce. In: Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2003, București 2003, 39;
- 2003.** Ampoiă, com. Meteș, jud. Alba, punct: La Pietri. In: Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2002, București 2003, 40.
- 2002.** Almașu Mare, jud. Alba, punct: La Cruce. In: Cronica cercetărilor arheologice. Campania 2001, București 2002, 39.
- 2002.** Ampoiă, com. Meteș, jud. Alba, punct: La Pietri. In: Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2001, București 2002, 39-41.
- 2001.** Aiud, jud. Alba, punctul: Cetățuia. In: Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2000, București 2001, 24-25.
- 2001.** Ampoiă, com. Meteș, jud. Alba, punct: La Pietri. In: Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 2000, București 2001, 30;
- 2000.** Ampoiă, com. Meteș, jud. Alba. In: Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 1999, București 2000, 14-15.
- 2000.** Aiud, jud. Alba, punctul: Cetățuia. In: Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 1999, București 2000, 8-9.
- 1999.** Hârșia- "Capu Dosului", jud. Alba. In: Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 1998, București 1999, 52.
- 1998.** Meteș – "La Peșteră", jud. Alba. In: Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 1997, București 1998, 43.
- 1997.** Livezile – "Baia", jud. Alba. In: Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 1996. , Comisia Națională de Arheologie. București 1997, 34
- 1997.** Meteș – "piatra Peșterii", jud. Alba. In: Cronica cercetărilor arheologice din România. Campania 1996. București 1997, p 36.
- 1993.** Necropola feudal-timpurie. de la Blandiana, jud. Alba. In: *Materiale și cercetări arheologice*, XVII/2,1993,361-364, (în colaborare).
- 1983.** Cercetări în așezarea fortificată de la Teleac (jud. Alba). In: *Materiale și Cercetări Arheologice* 15,1983,p.155-158, (în colaborare).
- 1979.** Săpăturile arheologice de la Ghirbom (campania 1978). In: *Materiale și Cercetări Arheologice* 13,1979,257-261.

INVITED PUBLIC LECTURES IN EUROPEAN UNIVERSITIES:

- 2002.** The Early Bronze Age in Transylvania, " Eötvös Lorand" University of Budapest, 8. 04. 2002;
- 2002.** Chronological and Cultural Relations between the Aegean and the Transylvanian Early Bronze Age". Institute for Prehistory, University of Heidelberg, Germany, (June 7, 2002);
- 1989.** The Hallstatt Hillfort from Teleac - Romania; chronological and cultural connections, " Freie Universität" of Berlin, (Dec. 12, 1989);
- 1988.** Neue Forschungen zum Beginn der Frühbronzezeit in Siebenbürgen" University of München, Germany, (Dec. 7, 1988);
- 1988.** Unknown Tumuli of the Early Bronze Age in Western Transylvania; "Freie Universität" of Berlin, Germany, (Dec. 1, 1988);

PARTICIPATION WITH PAPERS/POSTERS IN INTERNATIONAL CONFERENCES/SYMPOSIA:

- 2000.** First European Conference on Voluntary Organisations in the Field of Cultural Heritage, Oslo, Norway, 21-24. 09. 2000;
- 1999.** International Symposium "Instrumentum": "Die Rolle des Handwerks und seiner Produkte in vorschifhistorischen und schrifthistorischen Gesellschaften im Vergleich", Berlin, Germany, 3-6.12.1999;
- 1998.** International Symposium "Der Nordkarpatische Raum in der Spatbronzezeit", Baia Mare, 7-10.10.1998;
- 1998.** The VIIIth Symposium of the "Walled - Town Friendship Circle", Piran, Slovenia, 21-24.09.1998;
- 1997.** International Symposium "The Early and Middle Bronze Age in the Carpathian Basin", Alba Iulia, Romania, 24-28.09 1997;
- 1996.** The VIIth International Congress of Thracology, Mangalia, Romania ,22-29.05.1996;
- 1996.** The International Archaeological Conference on the Hallstatt culture, Szazhalombatta, Hungary, 03-07. 10.1996;
- 1995.** International Symposium "Early Bronze Age Settlement Patterns in the Balkans", Karlovo, Bulgaria, 04-08.06.1995;
- 1994.** The Ist International Symposium of the European Association of Archaeologists, Ljubljana, Slovenia, 02-05.09.1994;
- 1994.** International Conference " The Identity of Bronze Age Europe", London, United Kingdom, 27-29.10.1994;

1994. International Symposium "The Bronze Age in Central and Eastern Europe", Durham, United Kingdom, 31.10.1994;

1993. International Symposium "The Early Hallstatt Period (1200-700 B.C.) in South-East Europe", Alba Iulia, Romania, 10-12.06.1993;

1991. The XIIth Congress of the International Union of Prehistoric and Protohistoric Sciences, Bratislava, Slovakia, 01-07.09.1991;

1991. International Symposium "Bronze Age in South-East Europe between 1900 and 1200 B.C." Szolnok, Hungary, 23-27.09.1991;

1986. The World Archaeological Congress, Southampton, United Kingdom, 01-07.09.1986;

1979. International Symposium Valcamonica III: "The intellectual Expressions of Prehistoric Man: Art and Religion", Ponte di Legno, Italy, 28.07.-03.08.1979.

TEACHING EXPERIENCE (UNDERGRADUATE AND GRADUATE):

1991-1995: associate professor at the University of Alba Iulia, Romania (courses in European Prehistory, Ancient History of Near East, Conservation of Archaeological Materials);

1997 – 2002: associate professor at the University of Sibiu, Romania (courses of European Prehistory, courses and seminars of Archaeology, courses and seminars of Archaeological Conservation, courses of Museology);

2004 - : associate professor at the University of Sibiu, Romania (courses and seminars on The Iron Age civilization in the Carpathian Basin);

PUBLICATIONS

BOOKS/MONOGRAPHS:

2000. Eneoliticul final pe teritoriul Transilvaniei și al Banatului: cultura Coșofeni. Timișoara;

1997. Cercetări privind epoca bronzului și prima vârstă a fierului în Transilvania. Alba Iulia;

1996. Epoca timpurie a bronzului în centrul și sud-vestul Transilvaniei. București.

BOOKS IN CO-AUTHORSHIP:

2005. Cercetări arheologice în peștera Cauce Sibiu.

1995. Repertoriul arheologic al județului Alba, (with. V. Moga), Alba Iulia,.

1991. Civilizația dacică timpurie în aria intracarpatică a României. Contribuții arheologice: Așezarea fortificată de la Teleac, (with V. Vasiliev, I. Al. Aldea), Cluj-Napoca;

BOOKS CO-EDITED:

- 2000.** Army and Urban Development in the Danubian Provinces of the Roman Empire (edited by H. Ciugudean and V. Moga). Bibliotheca Mvsei Apvlensis XV, Alba Iulia;
- 1998.** The Early and Middle Bronze Age in the Carpathian Basin (edited by H. Ciugudean and F. Gogăltan), Bibliotheca Mvsei Apvlensis VIII, Alba Iulia;
- 1994.** The Early Hallstatt Period (1200-700 B.C.) in South-Eastern Europe (edited by H. Ciugudean and N. Boroffka), Bibliotheca Mvsei Apvlensis I, Alba Iulia.

CONTRIBUTIONS:

- 1999.** Betrachtungen zum Ende der Wietenberg-Kultur. *Transsilvanica. Archäologische Untersuchungen zur Älteren Geschichte des Südöstlichen Mitteleuropa* (hrgs. Von Nikolaus Boroffka und Tudor Soroceanu). Internationale Archäologie. Bd. 7, Verlag Marie Leidorf GmbH – Rahden/Westf, 107-131;
- 1997.** L' insediamento fortificato di Teleac. *I Daci* (a cura di Grigore Arbore Popescu), Electa, Milano, 40-43.
- 1995.** Der dritte hallstattzeitliche Depotfund von Vintu de Jos, Kr. Alba, Siebenbürgen. In: *Bronzefunde aus Rumänien* (bearbeit und redigiert von T. Soroceanu), PAS, bd.10, Berlin, 213-224;
- 1986.** Animal depictions on the territory of Romania from the Neolithic to the Iron Age. In: *Cultural Attitudes to Animals Including Birds, Fish and Invertebrates*, Vol.3. Final Papers of the World Archaeological Congress, 1-7 Sept. 1986, Southampton, England, Allen & Unwin;
- 1983.** Funeral and magic practices in the necropoles of the Cotofeni culture. In: *The intellectual expressions of the prehistoric man: art and religion. Acts of the Valcamonica Symposium'79*, Milano, 169-176.

dr. Horia Ion Ciugudean